

Vejledning af unge i æresrelaterede konflikter

Et informationsmateriale for vejledere udarbejdet af UU DANMARK i samarbejde med Gitte Schutzman, Thoms Nygaard Pedersen og Mahtab Beigi for Social- Børne- og Integrationsministeriet. Januar 2014.

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	4
2.	VEJLEDNING AF UNGE I ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER	5
2.1.	Særlige forhold i vejledningen	5
2.2.	Vejleders ansvar og pligt	6
2.3.	Kontakt til rådgivning	8
2.4.	Fordomme og forforståelser	8
2.5.	Varsom afdækning	9
2.6.	Kontakt til familie og bagland	9
3.	OM ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER	10
3.1.	Typiske symptomer på æresrelaterede konflikter	10
4.	KONTAKT TIL RÅDGIVNING	12
4.1.	Rådgivning for fagfolk	12
4.2.	Rådgivning og redskaber for unge og forældre	13
5.	VIDEN OM	14
5.1.	Social kontrol i etniske minoritetsfamilier	14
5.2.	Veje til et godt ungdomsliv	14
5.3.	Ung i 2011 – Nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser	14
5.4.	Integrationsviden/Viden der virker/æresrelaterede konflikter	15
5.5.	Vi vil også høres	15
5.6.	Dialogkorps om Æresrelaterede Konflikter ?	15
5.7.	Kortlægning af indsatsen mod tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse	15
5.8.	National strategi mod æresrelaterede konflikter	15
5.9.	Brugerundersøgelse om æresrelateret vold	15
5.10.	Det gode skole-hjem-samarbejde - Ny i Danmark	15
5.11.	Navigent.dk - Forebyggelse af social kontrol	15
6.	LOVGIVNING	15
6.1.	Vejledningsloven	16
6.2.	Service-loven	16
6.3.	Straffeloven	16
6.4.	Ligestillingsloven	17
7.	CASES	17

7.1. Ung kvinde på 15 år vies i udlandet. Vejleder underretter kommunen og forsøger at skabe dialog med familien	17
7.2. Fader nedlægger forbud mod unge kvindes "mandearbejde". Vejleder handler som i andre lignende sager med etnisk danske og går aktivt i dialog med familien.....	18
7.3. Ung mand gifter sig med ung kvinde fra hjemby og lever opdelt liv. Vejleder arrangerer videre kommunalt forløb.....	18
7.4. Ung mand erklærer sig homoseksuel og oplever personlige og æresrelaterede konsekvenser. Vejleder arrangerer videre forløb med Etnisk Konsulentteam	19
7.5. Storebror får tildelt opdragerrolle og slår lillesøster. Vejleder tager kontakt til politi og koordinerer videre forløb med LOKK	19
7.6. Ung kvinde i tvivl om arrangeret ægteskab. Vejleder videregiver rådgivningsmuligheder til hende	19
7.7. Ung mand udviser problematisk adfærd og begår kriminalitet. Vejleder underretter sagsbehandler og SSP og går i dialog med den unge om videre forløb uden for lokalmiljø	20

1. Indledning

Hvad er æresrelaterede konflikter?

Alle borgere i Danmark har krav på at nyde samme basale rettigheder, herunder retten til selv at vælge sin ægtefælle, retten til ligestilling og retten til selv at vælge at leve det liv, man ønsker. Og alle unge har ret til et godt ungdomsliv - men ikke alle unge lever et godt ungdomsliv. Undersøgelser viser, at særligt etniske minoritetsunge, i højere grad end unge med majoritetsbaggrund, forhindres i at leve deres liv, som de selv ønsker det. Dette gør sig især gældende inden for spørgsmål om unges fritid, seksualitet og køn og kan relatere sig til æresbegreber i den enkelte unges familie og bagland.

Æresrelaterede konflikter opstår typisk, når en familie forsøger at værne om familiens ære ved at kontrollere en ung persons handlinger og valg. Den unge, der på denne måde kontrolleres, kan opleve tvang og mistrivsel og se sig nødsaget til at foretage valg af uddannelse, livsstil, venskaber, ægteskab eller opdragelsesrejser mod egen vilje. Hvis kontrollen går imod den unges egne ønsker eller samfundets krav og love, kan der opstå en æresrelateret konflikt.

Vejleders ansvar og pligt

Hvis problematikker i en ung persons liv på nogen måde påvirker den unges uddannelsesforløb negativt er det indenfor vejlederens faglige rammer at handle vejledningsfagligt. Hvis ikke, ligger sagen principielt set uden for vejlederens faglige område. Men vejlederen har som professionel voksen i mødet med den unge skærpet pligt til at underrette relevante myndigheder, hvis en ung mistrives eller oplever vold eller tvang. Tvivl eller formodning alene er tilstrækkelig grund til underretning og underretningspligten går forud for tavshedspligten.

Som vejleder kan man også opleve at være den specielle og betydende voksne person, den unge føler sig tryk ved og som kan få afgørende betydning for den unges videre uddannelsesforløb og liv.

Udfordring og varsomhed

Vejlederens professionalitet skal være garant for, at den enkelte unge bliver udfordret, respekteret og mødt fordomsfrit på lige plan med alle andre unge, med afsæt i den enkelte persons individuelle historie og forhold. Det gælder også for unge i æresrelaterede konflikter. Men vejledning af unge i æresrelaterede konflikter kan for vejlederen samtidig være en varsom balancegang mellem på den ene side ikke at være overforsigtigt og tilgå og udfordre den unge som i alle andre sager, hvor den unge kunne hedde Peter eller Louise, og på den anden side være særligt opmærksom på, at forkerte eller utidige handlinger kan have utilsigtede og alvorlige konsekvenser for unge og deres familier involveret i æresrelaterede konflikter.

Rådgivning

Vejlederen er som udgangspunkt ikke ekspert i æresrelaterede konflikter og situationer med ære på spil kan potentielt være præget af stor kompleksitet og høj risiko for de involverede. Derfor vil det ofte være nødvendigt for vejlederen, der oplever tegn på at en ung er involveret i en æresrelateret konflikt, at søge rådgivning hos eksperter før videre handling.

I Danmark findes en række instanser, der rådgiver fagfolk, unge og deres familier om æresrelaterede konflikter. Vejlederen bør søge rådgivning hos en af disse instanser, hvis en ung viser tegn på at være involveret i en æresrelateret konflikt. Læs mere om rådgivende instanser [her](#).

Afdækning

I vejledningssituationen vil nogle unge i æresrelaterede konflikter være åbne omkring deres problemer og søge tillid, hjælp og støtte hos vejlederen. I mange tilfælde vil de unge dog være tilbageholdende, introverte og måske angste for at åbne op for konflikter og skade forholdet til egen familie. For vejlederen, der oplever at en ung kan være involveret i en æresrelateret konflikt, vil det første skridt derfor ofte være varsomt at afdække med den unge, hvorvidt den unge selv føler tvang eller mistrivsel. Siden kan vejlederen afklare hvor vidt den unge selv er indforstået med at vejlederen tager initiativ til et videre forløb.

Videre forløb

Vejlederen kan bidrage med at skabe videre forløb for den unge. Videre forløb kan være at skabe dialog med forældre og bagland eller måske et videre forløb for den unge i samarbejde med en eller flere instanser eller med andre betydende voksne.

Læs i dette materiale

Læs i dette materiale om hvilke tegn, unge i æresrelaterede konflikter typisk kan udvise, hvordan man som vejleder bedst håndterer situationer med social kontrol og æresrelaterede konflikter og hvor og hvordan man som vejleder kan søge og videregive viden og rådgivning. Læs også til inspiration en række cases [her](#).

2. VEJLEDNING AF UNGE I ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER

2.1. Særlige forhold i vejledningen

Hvis en vejleder fornemmer, at en ung kan være involveret i en æresrelateret konflikt, kan der være særlige forhold, man bør tage hensyn til. Læs mere [her](#).

Høj kompleksitet og risiko

Æresrelaterede konflikter kan indeholde komplekse menneskelige, kulturelle og lovmæssige problematikker, der kan være svære at forstå og overskue for ikke eksperter på området. Og samtidig kan de have en høj grad af risiko for alvorlige fysiske, menneskelige og lovmæssige konsekvenser for de involverede. Forhastede handlinger, som eksempelvis involvering af familie eller myndigheder, kan potentielt være konfliktoptrappende eller afskrækkende for den unge og for familien.

På den anden side er der situationer, hvor dialog med familie og bagland gør en afgørende, positiv forskel når interne misforståelser og forforståelser italesættes. Ligeledes kan den unge være udsat for tvang og

mistrivsel, hvor vejlederen, i egenskab af professionel voksen, har en skærpet underretningspligt og hvor handling er nødvendig. Det er altid tilrådeligt at søge rådgivning før handling.

Tillidsfuld afdækning

Grænserne og forholdet mellem arten af problematikker, alvorligheden og passende handling kan være glidende og svære at overskue. For vejlederen, der oplever at en ung kan være involveret i en æresrelateret konflikt, vil det første skridt ofte være at afdække med den unge, hvorvidt den unge selv føler tvang eller mistrivsel. Siden kan vejlederen afklare hvor vidt den unge selv er indforstået med at vejlederen tager initiativ til et videre forløb.

I afdækningsprocessen vil nogle unge være åbne omkring deres problemer og søge tillid, hjælp og støtte hos vejlederen. Men i mange tilfælde vil den unge være tilbageholdende, introvert og måske angst for at åbne op for konflikter og skade forholdet til egen familie.

Fordomme og agtpågivenhed

Hvis den unge ikke selv giver udtryk for mistrivsel eller social kontrol, er det væsentligt at vejlederen ikke håndterer sagen ud fra egne værdier og fordomme. Vejleder skal som udgangspunkt respektere den unges egne udsagn og valg og vejlede og udfordre den unge som i alle andre vejledningssituationer på lige fod med alle andre unge. Unge med minoritetsbaggrund oplever ungdomsproblematikker som alle andre unge og har samme behov for at blive udfordret af vejlederen.

Samtidig er det væsentligt at vejlederen handler, hvis den unges uddannelsesforløb er påvirket af situationen eller hvis der er tegn på tvang eller mistrivsel. I det tilfælde kan det være afgørende at vejlederen tager kontakt til rådgivende ekspertinstanser. Kontakt kun familie og bagland, hvis den unge er indforstået med det..

Kontakt til rådgivning

Er vejlederen det mindste i tvivl, bør rådgivning søges så tidligt som muligt i processen. Ekspert på området vil kunne bidrage med erfaring og viden til at vurdere den bedste håndtering af den specifikke situation. I tilfælde, hvor den unge selv afviser videre indblanding fra vejlederen, kan det være en mulighed at give den unge viden om egne kontaktmuligheder til hjælp og rådgivning for unge og for unges familier. Om rådgivning [her](#).

2.2. Vejleders ansvar og pligt

Som vejleder har man både et fagligt ansvarsområde, underretningspligt som professionel voksen og i nogle tilfælde også mulighed for at være den ene, betydende voksne, der kan gøre en forskel for den unges liv og uddannelse.

I tilfælde af unge involveret i æresrelaterede konflikter kan det være svært at definere præcist hvornår og hvordan man som vejleder skal eller bør agere. Læs her mere om vejleders faglige ansvar, professionelles pligt og mulige involvering som betydende voksen. Se også praksiseksempler på hvordan, vejleders rolle kan udmønte sig [her](#).

2.2.1. Fagligt ansvar

Vejlederens professionalitet i mødet med den unge skal garantere for, at den unge bliver både udfordret, respekteret og mødt fordomsfrit på lige plan med alle andre unge og med udgangspunkt i den enkelte persons individuelle historie og forhold. Men vejlederen er som udgangspunkt ikke ekspert i æresrelaterede konflikter og bør derfor, hvis der er tegn på at en ung er involveret i en æresrelateret konflikt, søge rådgivning.

Kun i det øjeblik at vejlederen fornemmer, at den unges situation kan have konsekvenser for uddannelsesvalg eller påbegyndelse og gennemførelse af en uddannelse, er det indenfor vejlederens *faglige* ansvar at afdække problematikken. Ikke desto mindre har vejlederen som professionel voksen i mødet med den unge også en skærpet underretningspligt, der pålægger vejlederen ansvar for underrettelse, hvis den unge viser tegn på mistriivsel.

2.2.2. Skærpet Underretningspligt

Alle unge har ret til et godt ungdomsliv. Hvis en ung viser tegn på mistriivsel, har man som fagperson *skærpet underretningspligt*. Så selvom vejlederens rolle *fagligt* er begrænset til handling, hvis den unges problemer har indflydelse på den unges uddannelsesforløb, har man således som fagperson stadig et ansvar for den unge, hvis man oplever tegn på mistriivsel.

Som fagperson har man underretningspligt, når den unge har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser i skolen eller samfundet, lever under utilfredsstillende forhold, eller har været udsat for vold eller andre overgreb. Man skal ikke nødvendigvis have sikker viden om, at den unge har eksempelvis misbrugsproblemer, for at have underretningspligt. Tvivl eller formodning alene er tilstrækkelig grund til underretning. Det er nok, at man gennem ens arbejde bliver bekendt med, at en ung under 18 år formodes at have behov for særlig støtte efter servicelovens bestemmelser.

Underretningspligten går forud for tavshedspligten.

Læs mere på socialstyrelsen.dk [her](#)

2.2.3. Betydende voksen

Æresrelaterede konflikter er ofte omgærdet af tabu for den unge, som kan have svært ved at finde den rette måde at tage kontakt på og få talt ud. Og hvad præcis, der i den enkelte situation kan få hul på en situation, kan være svært at vide på forhånd. Erfaringer viser, at unge ofte retrospektivt taler om, at der kom skred i tingene, fordi han eller hun mødte en "betydende voksen", som indgød tillid. Det kan være en klasselærer, en person i fritidshjemmet, en UU vejleder eller noget helt andet.

Vejlederne har en uafhængig rolle, der lægger op til at den unge kan føle sig tryk og åbne op på en ny måde. Vejlederen kan derfor opleve at være denne person, der gør en afgørende forskel i den unges liv som brobygger i forhold til videre forløb.

2.3. Kontakt til rådgivning

Rådgivning er vigtig

Velmente handlinger og råd fra professionelle voksne, der ikke har erfaring med æresrelaterede konflikter, kan potentielt have alvorlige utilsigtede konsekvenser for den unge, den unges familie og bagland. Ofte har æresrelaterede konflikter rod i komplekse familie- og integrationsforhold, hvor forandringer et sted kan skabe forandringer andre steder og for andre familiemedlemmer. Vejleder vil ofte opleve tvivlsspørgsmål omkring den unges ytringer og de mulige videre handlinger, fordi sager med æresrelaterede konflikter ofte potentielt vedrører en række forskellige forhold for en række forskellige mennesker med forskellige interesser og versioner af samme hændelser og forhold.

Hvis vejlederen gennem samtale med den unge får bekræftet en indledende mistanke om problemer, der relaterer sig til en æresrelateret konflikt, er det ikke vejlederens ansvar at løse problemerne. Det er vejlederen ikke uddannet til og uovervejede handling kan forårsage utilsigtede virkninger med alvorlige praktiske og menneskelige konsekvenser. Tidlig kontakt til rådgivende ekspertinstanser er derfor ofte af afgørende betydning. Efter rådgivning vil det være muligt for vejlederen at igangsætte et mere sikkert og bedre kvalificeret videre forløb for den unge, eventuelt hos andre aktører eller med andre betydende voksne.

Som vejleder kan du med held kontakte UU DANMARKS [ERFA gruppe](#). Gruppen består af vejledere med erfaring fra vejledning af unge i æresrelaterede konflikter, som typisk vil kunne hjælpe med at vurdere, hvilke rådgivningsinstanser, der er relevante og vejlederens videre handlinger. Måske skal den unge også selv motiveres til at tage kontakt til relevante rådgivningsinstanser, og her kan det ligeledes være brugbart, at vejlederen rådfører sig hos ekspertinstanser med den rette erfaring og viden.

Bemærk: Forskellige instanser på ungdomsområdet gør opmærksom på, at for tidlig kontakt til myndigheder i visse tilfælde kan være konfliktoptrappende, hvorfor det anbefales først at søge rådgivning. Her fra bør det vurderes om situationen er tilstrækkeligt alvorlig til, at myndigheder inddrages.

Læs mere om rådgivning:

- For fagfolk [her](#)
- For unge og familie [her](#)

2.4. Fordomme og forforståelser

Vejlederen bør være opmærksom på egne fordomme og forforståelser. Æresrelaterede konflikter og social kontrol kan forekomme i alle kulturer og hos både drenge og piger. Ligeledes bør almindelige ungdomsproblematiske hos eksempelvis muslimske piger ikke nødvendigvis tolkes for hurtigt som æresrelaterede problemer.

Er området nyt for en vejleder, kan han eller hun mangle viden og måske tænke, at det ikke er et område, vejledere bør bevæge sig ind på. Men lige såvel som det er vigtigt ikke at overfortolke er det væsentligt ikke at underfortolke. I mange situationer kan vejlederen bruge sin erfaring fra andre former for mistrivsel hos unge, eksempelvis misbrugsproblemer eller vold i familien og på flere punkter kan håndteringen være den samme. Vejlederen skal indgå i proces med den unge og afdække situationen og herefter skabe kontakt til relevante aktører hvis nødvendigt.

2.5. Varsom afdækning

Når en vejleder får en fornemmelse af, at en ung kan være involveret i en æresrelateret konflikt kan han eller hun skabe en tillidsfuld proces med den unge og forsøge at afdække, hvorvidt der er tale om en æresrelateret konflikt. Måske kan problemerne løses praktisk eller gennem dialog.

I dialogen med den unge kan der dukke emner op, som eksempelvis udlandsbesøg. Men fordi den unge kan være ukendt for vejlederen og fordi emnet tit er svært og tabubelagt for den unge, er det vigtigt ikke at træde ind over den unges grænser og tale om deres private situation, hvis vedkommende ikke selv bringer det på banen.

Man kan derfor eventuelt spørge om det er noget, den unge glæder sig til. En anden god idé kan være at slutte samtalen af med at sige; *"nu ved du hvor jeg holder til"*. Snak eventuelt også med den unge om hans eller hendes netværk.

Gennem en tryk dialog kan det være muligt at få den unges egen version af historien. Måske kan vejlederen hjælpe den unge til selv at forhandle sig til mere frihed eller hjælpe den unge med kontakt til relevante fagfolk.

2.6. Kontakt til familie og bagland

Kontakt til den unges familie og bagland kan medvirke til at oprette en dialog omkring den unges studieaktiviteter eller forekommende problematikker. Specielt kan forældrekontakten medvirke til at skabe fundament for forebyggelse, oplysning, holdningsbearbejdning og også opbyggelse af netværk og rådgivning for familien. Men forældrekontakt kan også være konfliktoptrappende og skal så vidt muligt ske på baggrund af den unges vilje og ønsker og med den unges samtykke. Der kan dog forekomme omstændigheder, der umuliggør dette. I alle tvivlsspørgsmål bør vejleder søge rådgivning forud for kontakt til forældre, familie og bagland.

I tilfælde hvor en ung udviser tegn på, at han eller hun tvinges til valg af uddannelse mod egen vilje kan dialog med familien være særligt brugbar. Det kan være af speciel interesse for vejlederen at få en forståelse af forældrenes begrundelse for deres handlinger og forsøge at italesætte dem på en anerkendende måde i forhold til lovgivning, uddannelsespligt og den unges egne uddannelsesønsker.

Forældrekontakten til etnisk ikke-danske forældre bør principielt tilgås på lige fod med sager, der vedrører etnisk danske familier. Social kontrol kan forekomme i alle etniske, religiøse og socioøkonomiske segmenter i samfundet og vejleder bør altid vurdere fagligt og uden fordomme ud fra den enkelte sag, hvilke videre skridt, der vil være konstruktive og hvilke, der kan være potentielt konfliktoptrappende.

I situationer med mistro og tvang af mere alvorlig karakter kan kontakt til forældre, bagland og/eller myndigheder være særligt konfliktoptrappende. I sådanne tilfælde bør en eventuel kontakt initieres særdeles varsomt og helst efter grundig kontakt til rådgivende instanser.

3. OM ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER

Hvad er æresrelaterede konflikter?

Æresrelaterede konflikter opstår typisk inden for nære, familiære relationer grundet en opfattelse af, at familiens ære er blevet krænket. Familiens ære er knyttet til en opfattelse af familien som en samlet enhed, hvor et enkelt familiemedlems handlinger kan påvirke hele familien omdømme og ære.

Æresbegrebet er ofte knyttet til forestillinger om kvindens ærbarhed og seksualitet. Men også drenge kan være udsat for æresrelaterede konflikter, eksempelvis hvis de modsætter sig et ægteskab eller er homoseksuelle.

Den unge kan være angst for at miste det gode forhold til familie og bagland og indordner sig under den sociale kontrol, der mere eller mindre bevidst udøves fra familiens side. Specielt unge drenge kan have tilknytning til fællesskaber, der i overført forstand kan forstås som familier, som den unge er angst for at svigte og derfor følger normerne for så som eksempelvis at udøve social kontrol.

Hvornår er der tale om æresrelaterede konflikter?

For nogle familier rangerer hensynet til familiens ære højere end den enkeltes ønsker og rettigheder i en sådan grad, at den enkeltes rettigheder krænkes ved familiens ønske om at genoprette æren.

Æresrelaterede konflikter kan blandt andet komme til udtryk i form af social kontrol, herunder overvågning af telefon, computer mv., kontrol over uddannelsesvalg, og kontrol over den unges færden. Herudover kan den unge være udsat for trusler, psykisk og fysisk vold, isolation, tvangsægteskab, genopdragelsesrejser og forbud mod skilsmisse.

3.1. Typiske symptomer på æresrelaterede konflikter

Unge med problemer, der relaterer sig til social kontrol eller æresrelaterede forhold, kan have en tendens til at prøve at negligere problematikker overfor voksne. Andre unge udviser tydelig tilfredshed med eksempelvis forestående uddannelsesrejser eller arrangerede ægteskaber. Det kan derfor være nødvendigt i vejledningen at være ekstra opmærksom, hvis den unge viser tegn på problematikker tæt på livet uden at

fortælle om dem og ligeledes være opmærksom på ikke at overfortolke eller dømmes den unges signaler og udsagn.

Generelt er det vigtigt at vejlederen i mulige situationer med æresrelaterede konflikter varsomt afdækker situationen med den unge og herefter, hvis relevant, søger rådgivning omkring videre forløb.

Nedenstående symptomer og signaler kan være tegn på at den unge er i vanskeligheder eller er udsat for social kontrol. Udviser den unge flere af disse signaler kan det indikere, at der måske er tale om social kontrol.

Det er væsentligt at holde sig for øje at symptomerne også kan være indikatorer for helt andre problematikker, der ikke omhandler æresrelaterede konflikter.

3.1.1. Psykiske og fysiske symptomer

Psykiske og fysiske symptomer kan blandt andet være generel mistroivsel, koncentrationsproblemer, depression og opgivende og umotiveret adfærd.

3.1.2. Ændringer i adfærd

Ændringer i generel adfærd kan være at den unge lyver, taler uden om, er mistroisk, rastløs, ligeglad, virker angst, bekymret eller alt for velfungerende.

3.1.3. Skole og fritid

I forhold til skolen og fritidslivet kan det ske at familien afskærer bestemte uddannelsesvalg, skolepræstationerne bliver dårligere, at den unge har meget fravær, kommer for sent eller ikke orker at overholde aftaler.

3.1.4. Familie og hjem

I familien kan den unge opleve at familiemedlemmer har ensidige forestillinger om fremtiden eksempelvis i forhold til uddannelse og ægteskab eller at der planlægges rejser til hjemlandet over længere perioder.

4. KONTAKT TIL RÅDGIVNING

Umiddelbare tegn på at en ung måske er involveret i en æresrelateret konflikt kan potentielt både være tegn på helt almindelige ungdomsproblematikker ligesom det kan være signal om at den unge står i en alvorlig situation, hvor vejlederens råd og handlinger i forhold til den unge i yderste konsekvens kan påvirke mennesker og familiers skæbner.

Vejlederen er som udgangspunkt ikke ekspert i æresrelaterede konflikter. Derfor bør vejlederen, hvis der gennem videre afdækning med den unge viser sig yderligere tegn på, at en ung er involveret i en æresrelateret konflikt, som det første søge rådgivning.

Ansvar og pligt

Kun i det øjeblik at vejlederen fornemmer, at en situation kan have konsekvenser for den unges uddannelsesvalg eller påbegyndelse og gennemførelse af en uddannelse, er det indenfor vejlederens faglige område at afdække problematikken yderligere med den unge. Ikke desto mindre har vejlederen som professionel voksen i mødet med den unge også en skærpet underretningspligt.

Al kontakt til rådgivende instanser skal foregå som generel henvendelse uden henvisning til en konkret sag med navn og cpr., med mindre der foreligger samtykke fra den unge.

Vejlederen kan med held meget tidligt i forløbet tage kontakt til [UU DANMARKS ERFA-gruppe](#), som består af vejledere med erfaring på området. De vil typisk være i stand til at guide vejlederen til videre rådgivning og handling.

Bemærk: Forskellige instanser på ungdomsområdet gør opmærksom på at for tidlig kontakt til myndigheder i visse tilfælde kan være konfliktoptrappende, hvorfor det anbefales først at søge rådgivning. Her fra bør det vurderes om situationen er tilstrækkeligt alvorlig til, at myndigheder inddrages.

4.1. Rådgivning for fagfolk

I dette afsnit findes links til nationale rådgivningsinstanser for fagfolk. Der findes også lokalt baserede råd og instanser, som ikke medbringes her. Københavns Kommunes "Etnisk Konsulentteam" er medbragt, da de igennem VISO, den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation også kan tilbyde rådgivning til fagfolk fra andre kommuner.

4.1.1. LOKK (*Landsorganisationen for Kvindekrisecentre*)

LOKK tilbyder rådgivning til fagfolk <http://www.lokk.dk/Raadgivning/Aeresrelaterede-konflikter/>

Værktøjskasse for fagfolk

Læs mere [her](#)

4.1.2. VISO (Den nationale Videns- om Socialrådgivningsorganisation under Socialstyrelsen).

VISO rådgiver kommuner og enkeltpersoner inden for alle aspekter af social kontrol, herunder æresrelaterede konflikter, tvangsægteskaber, genopdragelsesrejser mv.

Læs mere [her](#)

4.1.3. Etnisk konsulentteam

Etnisk Konsulentteam er del af Københavns kommunes beredskab i sager, der omhandler generationskonflikter i etniske minoritetsfamilier, æresrelaterede problemstillinger, social kontrol, tvangsægteskaber mv.

Sparring og rådgivning inden for Københavns Kommune [her](#)

Sparring og rådgivning andre kommuner [her](#)

4.1.4. Social og integrationsministeriets hovedside for æresrelaterede konflikter

Læs mere [her](#)

4.1.5. UU DANMARKS ERFA-gruppe

UU DANMARKS ERFA-gruppe består af vejledere med erfaring med vejledning af unge i æresrelaterede konflikter. Gruppen giver rådgivning til andre vejledere om videre vejledningsforløb og rådgivningsmuligheder.

Indgiv forespørgsel [her](#)

4.1.6. Dialogkorpset

Dialogkorpset er et korps af unge mænd og kvinder, der selv har haft social kontrol, tvangsægteskab eller lignende æresrelaterede konflikter tæt inde på livet. Korpset rejser rundt i Danmark på bl.a. skoler og i klubber og sætter gang i dialogen om ligestilling mellem kønnene, ære, omdømme, social kontrol, familiekonflikter, tvangsægteskab osv. Dialogkorpset kan med held anbefales til skoler.

Læs mere [her](#)

4.2. Rådgivning og redskaber for unge og forældre

4.2.1. LOKK (Landsorganisationen for Kvindekrisecentre)

LOKK har siden 2002 tilbudt rådgivning til unge mænd og kvinder, der er udsat for æresrelaterede konflikter. LOKK tilbyder rådgivning til unge døgnet rundt. Hotline: 70 27 76 66.

Læs mere [her](#)

4.2.2. Sabaah

Sabaah er en forening for homo-, bi- og transseksuelle med anden etnisk baggrund end dansk og andre, som sympatiserer med gruppen og dens aktiviteter.

Læs mere [her](#)

4.2.3. Etnisk ung

Etnisk ung tilbyder anonym rådgivning til unge.

Læs mere [her](#)

4.2.4. Udlændingestyrelsens vejledningstjeneste for unge under 24 år

Udlændingestyrelsens vejledningstjeneste for unge under 24 år, som risikerer tvangsægteskab eller arrangeret ægteskab, der ikke fuldt ud indgås efter eget ønske.

Læs mere [her](#)

4.2.5. Ære på spil

Spil for unge om social kontrol og æresrelaterede konflikter.

Spil [her](#)

4.2.6. Familievold.dk

Børn og Unge i Voldsramte Familiers formål er aktiv forebyggelse af vold i familien og mellem kærester gennem oplysningskampagner, temadage og en webbrevkasse. Hertil kan børn og unge skrive og få svar inden for 24 timer.

Læs mere [her](#)

4.2.7. Ditforhold.dk

Hjemmeside for unge om parforhold og kærestevold med hotline, hjælp og podcasts.

Læs mere [her](#)

5. VIDEN OM

5.1. Social kontrol i etniske minoritetsfamilier

Rapport udarbejdet af Københavns Kommune, Etnisk Konsulentteam, der giver professionelle et større indblik i begrebet social kontrol, så de bliver bedre rustet til arbejdet med de unge og deres familier.

Læs mere [her](#)

5.2. Veje til et godt ungdomsliv

Inspiration til fagpersoner, der arbejder med etniske minoritetsunge udsat for social kontrol. Udarbejdet af Københavns Kommune

Læs mere [her](#)

5.3. Ung i 2011 – Nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser

Rapport af undersøgelse om social kontrol blandt ca. 1.000 unge nydanskere, gennemført af Social- og Integrationsministeriet. Rapporten viser, at der eksisterer omfattende social kontrol blandt nydanske unge især i forhold til parforhold, køn og seksualitet.

Læs mere [her](#)

5.4. Integrationsviden/Viden der virker/æresrelaterede konflikter

Social og integrationsministeriets oversigt over viden og værktøjer relateret til æresrelaterede konflikter. Læs mere [her](#)

5.5. Vi vil også høres

Hæfte udarbejdet af LOKK. Henvender sig til unge med etnisk minoritetsbaggrund i æresrelaterede problemstillinger. Hæftet informerer om muligheder og rettigheder for at få hjælp. Læs mere [her](#)

5.6. Dialogkorps om Æresrelaterede Konflikter ?

5.7. Kortlægning af indsatsen mod tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse

Samlet kortlægning af indsatsen mod tvangsægteskaber og lignende undertrykkelse udarbejdet af det tidligere Ministerium for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Kortlægningen gennemgår bl.a. lovgivning på området, forebyggende indsatser og den akutte hjælp, der ydes til unge. Læs mere [her](#)

5.8. National strategi mod æresrelaterede konflikter

National strategi mod æresrelaterede konflikter. Udarbejdet af Social- og Integrationsministeriet. Læs mere [her](#)

5.9. Brugerundersøgelse om æresrelateret vold

Rapport af kvalitativ interviewundersøgelse med seks cases om kvinders og mænds erfaringer med at søge hjælp i forbindelse med æresrelateret vold. Udarbejdet af Servicestyrelsen Læs mere [her](#)

5.10. Det gode skole-hjem-samarbejde - Ny i Danmark

Håndbog i skole-hjem samarbejde med nydanske forældre Læs [her](#)

5.11. Navigent.dk - Forebyggelse af social kontrol

Katalog: Forebyggelse af social kontrol - hvad virker godt? Læs mere [her](#)

6. LOVGIVNING

6.1. Vejledningsloven

Bekendtgørelse af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v.

Se loven [her](#)

Indeholder blandt andet:

Kap. 1. Stk. 1. Vejledningen efter denne lov skal bidrage til, at valg af uddannelse og erhverv bliver til størst mulig gavn for den enkelte og for samfundet, herunder at alle unge gennemfører en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Kap. 1. Stk. 2. Vejledningen skal i særlig grad målrettes unge, som uden en særlig vejledningsindsats har eller vil få vanskeligheder ved at vælge, påbegynde eller gennemføre en uddannelse eller vælge et erhverv.

Kap. 1. Stk. 3. Vejledningen skal inddrage såvel den enkeltes interesser og personlige forudsætninger, herunder uformelle kompetencer og hidtidige uddannelses- og beskæftigelsesforløb, som det forventede behov for uddannet arbejdskraft og selvstændige erhvervsdrivende.

Kap. 1. Stk. 4. Vejledningen skal bidrage til, at frafald fra og omvalg i uddannelserne begrænses mest muligt, og at den enkelte elev eller studerende fuldfører den valgte uddannelse med størst muligt fagligt og personligt udbytte.

Kap. 5. Stk. 2. Ungdommens Uddannelsesvejledning skal tilrettelægge en særlig vejledningsindsats for elever, der har en øget risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse.

6.2. Serviceloven

Bekendtgørelse af lov om social service.

Regulerer blandt andet indsatsen for udsatte børn og unge i kommunerne, der har behov for ekstra særlig støtte, herunder behov der udspringer af æresrelaterede konflikter.

Se loven [her](#)

Om skærpet underretningspligt: Læs mere [her](#)

6.3. Straffeloven

Bekendtgørelse af straffeloven.

Se loven [her](#).

Indeholder blandt andet:

§ 260, stk. 1: Den som med vold eller trussel om vold tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

§ 260, stk. 2: Den som med vold eller trussel om vold tvinger nogen til at indgå ægteskab, eller til at indgå en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed, kan straffes med fængsel indtil 4 år.

6.4. Ligestillingsloven

Bekendtgørelse af lov om ligestilling af kvinder og mænd.

Se loven [her](#)

Indeholder blandt andet:

§ 2. Ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af køn. En instruktion om at forskelsbehandle en person på grund af køn betragtes som forskelsbehandling.

Stk. 2. Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

7. CASES

Som vejleder kan det være svært umiddelbart at gennemskue om en ungs problematikker kan være relateret til æresforhold. Og lige så svært kan det være at definere, om den unges problematikker er relevante for vejlederen som vejledningsfaglig, som professionel voksen med underrettelsespligt eller måske som den betydende voksen, der kan gøre en ekstra indsats for den unge eller kan finde den eller de rette aktører, der kan tage den unge skridtet videre.

De følgende anonymiserede cases er ment til hjælp eller inspiration for vejlederen, der har tvivlsspørgsmål i forhold til den unges situation. De viser forskellige former for typiske problematikker og hertil relaterede handlemuligheder for vejlederen, der måske kan have ligheder for den pågældende situation, som vejlederen sidder med. De er ikke ment som afdækkende for alle potentielle æresrelaterede problematikker og hertil relaterede handlingsmuligheder for vejlederen men kun som deskriptive cases for typiske situationer og løsninger.

7.1. Ung kvinde på 15 år vies i udlandet. Vejleder underretter kommunen og forsøger at skabe dialog med familien

Ung kvinde i 9. klasse bliver forelsket i en ung mand på skolen. Moderen hører den unge kvinde og hendes veninde tale om det. Få dage efter er den unge kvinde væk fra skole og efterfølgende går der rygter om, at

hun opholder sig hjemme. Skolen forsøger at tale med familien uden held. Vejleder laver en underretning til kommunen vedrørende ”ung der ikke følger en uddannelse”.

I samme periode som den unge kvindes sag behandles i kommunen kommer hun gift hjem fra en udlandsrejse med familien. Hun ytrer ønsker om at komme på HHX og arbejde med økonomi, men familien ønsker ikke at hun skal fortsætte sin uddannelse, men derimod at hun skal passe husholdningen hjemme.

Vejleder fortsætter forsøg på at komme i kontakt med familien, for at skabe dialog om familiens modstand mod hendes uddannelse. Vejleder bør kontakte en rådgivningsinstans.

7.2. Fader nedlægger forbud mod unge kvindes ”mandearbejde”. Vejleder handler som i andre lignende sager med etnisk danske og går aktivt i dialog med familien

Ung kvinde vil gerne være elektriker og finder en praktikplads sammen med en veninde. Faderen skal underskrive praktiksedlen og opdager derved, at hun vil være elektriker. Han nedlægger forbud mod at hun skal fungere på en mandearbejdsplads.

Vejleder inviterer familien til møde på UU centeret og sidenhen til et virksomhedsbesøg på en relevant virksomhed. Vejleder forsøger også at afdække med den unge kvinde, om hun har en onkel eller anden person med autoritet i familien, der kan støtte hende.

I den pågældende sag lagde vejleder vægt på, at i og med at der ikke var tale om skærpede forhold i form af tvang, mistrivsel eller vold, skulle sagen behandles som enhver anden lignende sag med etnisk danske unge.

7.3. Ung mand gifter sig med ung kvinde fra hjemby og lever opdelt liv. Vejleder arrangerer videre kommunalt forløb

Ung mand skal giftes med en ung kvinde. Han gifter sig med den unge kvinde for at hjælpe familien, men lever et dobbeltliv, hvor han er den gode husbond hjemme og ung single ude. Han formår ikke at agere i de to kulturer og bliver frustreret, voldelig overfor konen og ved ikke, hvor han skal henvende sig for hjælp.

Den unge mand henvender sig selv til vejledningen grundet besvær med at opretholde sit uddannelsesforløb. At han selv er åben omkring problemerne gør, at vejleder vurderer at han gerne selv vil arbejde konstruktivt med situationen. Vejlederen foretager en underretning og vurderer, at hun som betydningsfulde voksen, bedst kan hjælpe den unge mand ved at koordinere et videre forløb i kommunalt regi.

7.4. Ung mand erklærer sig homoseksuel og oplever personlige og æresrelaterede konsekvenser. Vejleder arrangerer videre forløb med Etnisk Konsulentteam

Efter en historik med frafald og genstart på HTX springer en ung mand ud som homoseksuel. Familien reagerer voldsomt på udmeldingen og den unge mand bryder al kontakt til dem. Han oplever alvorlige konsekvenser for sig selv og familien, som delvist bliver udstødt af de andre familiære relationer. Situationen ender med at påvirke hans uddannelsesforløb i en sådan grad, at han falder fra igen.

Vejleder har tidligere arbejdet med flere af familiens unge og der er en tillidsfuld relation mellem dem. Familien tager kontakt til vejlederen, som vælger at kontakte Etnisk konsulentteam, der afholder en række møder med de involverede og opnår at skabe en god kommunikation mellem parterne. I løbet af forløbet vælger vejleder at trække sig, indtil den unge mand igen har ressourcerne til at påbegynde et nyt uddannelsesforløb.

7.5. Storebror får tildelt opdragerrolle og slår lillesøster. Vejleder tager kontakt til politi og koordinerer videre forløb med LOKK

Storebror får af sin far tildelt rollen som opdrager overfor lillesøster, fordi far arbejder hele døgnet. Storebror slår den unge kvinde både hjemme og offentligt. Storebror kommer i fængsel og den unge kvinde bliver tvunget til at arbejde for at tjene penge til ham. Familien nedlægger forbud mod, at hun gennemfører sin ungdomsuddannelse, så hun kan arbejde og tjene mere.

Vejleder kommer i kontakt med den unge kvinde på grund af problemerne i uddannelsesforløbet. Grundet broderens meget voldelige karakter kontakter vejleder myndigheder og politi og der udarbejdes en sikkerhedsplan, hvor den unge kvinde flyttes til anden kommune. Vejleder etablerer kontakt til LOKK for videre forløb og til den lokale UU vejledning i den unge kvindes nye kommune, hvor hun kommer på akutliste på ungdomsuddannelsen og siden genoptager uddannelsesforløb.

Efterfølgende viser det sig umuligt for den unge kvinde at forblive adskilt fra familien og hun flytter tilbage til familien.

7.6. Ung kvinde i tvivl om arrangeret ægteskab. Vejleder videregiver rådgivningsmuligheder til hende

Ung kvinde skal giftes med lidt ældre mand fra forældrenes oprindelige hjemland. Fædrene har aftalt ægteskabet. Parret får lov til at se hinanden. Den unge kvinde finder ud af, at manden er meget jaloux og

hun vil ikke giftes med ham. Men bryllupsfesten er arrangeret og betalt og kvinderne i familien bliver sure på hende. Hun står mellem at respektere sin egen eller familiens vilje og kontakter vejlederen, som hun har et godt og tillidsfuldt forhold til.

Den unge kvinde finder tydeligvis trøst og støtte i at tale med vejlederen om mandens jalousi, som udmønter sig i social kontrol af hendes færden og kommunikation. Da adspurgt om hun ønsker at komme ud af forholdet, svarer hun ja, men snakker samtidig også om, hvor flot brudekjolen er, og hvor spændt hun er på det hele. Hun er tydeligvis splittet og i tvivl. Den unge kvinde ønsker ikke at vejleder skal tage kontakt til hendes familie omkring problematikken. Fra vejlederens synspunkt er problematikken ikke direkte fagligt relevant, fordi den ikke (endnu) har konsekvenser for den unge kvindes uddannelsesforløb.

Vejleder vælger at gøre den unge kvinde tydeligt opmærksom på, at hun ifølge lovgivningen ikke skal gifte sig mod sin vilje og henviser til rådgivning hos Etnisk Ung og Udlændingestyrelsens Vejledningstjeneste for unge under 24 år.

7.7. Ung mand udviser problematisk adfærd og begår kriminalitet. Vejleder underretter sagsbehandler og SSP og går i dialog med den unge om videre forløb uden for lokalmiljø

Den unge mands far lider af PTSD og moderen er invalidepensionist. Den unge mand har, grundet faderens psykiske udsving, udviklet en meget svingende adfærd fra det selvskadende over det aggressive til det maniodepressive. Forældrene er fra en mindre landsby med ortodokse overbevisninger og livsindstilling, som blandt andet manifesterer sig gennem forventninger til den unge mands uddannelsesvalg, hvor alt under gymnasieniveau er uacceptabelt.

Den unge mand har på grund af en række faktorer haft svært ved at tilegne sig den nødvendige viden for at blive uddannelsesparat til en ungdomsuddannelse. Han bliver derfor stillet i udsigt, at han skal fortsætte på produktionsskole. Ved mødet, hvor den unge mand og faderen bliver præsenteret for produktionsskolemuligheden, truer faderen først med at ville sætte ild til kommunen og bagefter til sin søn, som åbenbart er uintelligent. Den unge mand overtales dog til at starte på produktionsskolen. Her møder han en gruppe på fire andre, som lige som ham selv ringeagter stedet og bruger tiden på at sabotere undervisningen og lave hærværk. Grundet hjemmets "udsathed" forventer vejleder, at der allerede er tilknyttet en sagsbehandler til familien. Vejlederen opfylder allerede tidligt i forløbet sin underretningspligt.

Vejleder vælger videre at gå i dialog med den unge mand om at finde praktik- og uddannelsesmuligheder, der geografisk ligger andetsteds end i nærmiljøet, således at han kan holde fokus på sine uddannelsesmål og ikke risikerer at lade sig dupere af uønskede og utilsigtede påvirkninger.